

International Journal of Languages' Education and Teaching
Volume 7, Issue 1, March 2019, p. 262-277

Received	Reviewed	Published	Doi Number
27.02.2019	17.03.2019	25.03.2019	10.18298/ijlet.3261

**Analysis of Dschungelkind as a Postmodern Novel
in the Context of Interculturalism**

Merve ALTINTAŞ ORTAKCI¹ & Funda KIZILER EMER²

ABSTRACT

This article aims to interpretation the autobiographical novel *Dschungelkind*, what has achieved success for weeks in the top reading list and has also been transferred to cinema by the name of this great success, of Sabine Kuegler (1972, -), who is one of the important representatives of 21st century German literature, by the mediation of interculturalism in postmodern era. This novel, which focuses on the experiences of the main character, who goes from West Europa to Indonesia with her family because of her father's linguistic researches, is about autobiographical characteristics. The author has gathered people from different culture, religion and language groups in this novel. These different people have many problems about communication when together. The author has approached these problems form a pluralist and empathetic perspective, not from European and Christian-centered perspective. In this aspect of the novel solves the notion of interculturalism, which is the most important problems of the postmodern period in which we live. The art of literature has on the basis of the notion of communication. This art reflects the communication of interculturalism, which has multiple country/language characteristics. In this novel we witnessed the cultural sharing of people belonging to different cultures living together for long years. It gives us the message that understanding and tolerance should prioritize in life. In Turkey has been no academic studies related to German writer. We aims to introduce this German writer and her novel to our reader in Turkey with this study.

Key Words: Sabine Kuegler, *Dschungelkind*, Interculturalism, Postmodernism, Novel.

**Postmodern Bir Roman Olarak Dschungelkind'in
Kültürlerarasılık Bağlamında Analizi³**

ÖZET

Bu çalışmada, 21. Yüzyıl Alman edebiyatının önemli temsilcilerinden sayılan Sabine Kuegler'in (1972, -), çok okunanlar listesinde haftalarca en üst sırada yer alma başarısını gösteren ve yakaladığı bu büyük başarıdan ötürü aynı adla sinema sanatına da aktarılan *Dschungelkind* (Kuegler, 2005) adlı postmodern romanının 'kültürlerarasılık' kavramı ekseninde analizi gerçekleştirilecektir. Çocuk yaşta babasının dilbilim araştırmaları nedeniyle ailesiyle birlikte Batı Avrupa'dan Endonezya'ya giden ana figürün yaşantılarını konu edinen bu roman, otobiyografik özellikler taşımaktadır. Yazar Kuegler bu romanında; farklı kültür, dil, din grubundan insanları bir araya getirerek, onların birlikte yaşama deneyimlerinde karşılaştıkları türlü iletişim sorunlarını, Avrupa ve Hıristiyan merkezli bir bakış açısından değil, çoğulcu ve empatik bir bakış açısıyla ele almıştır. Roman bu yönüyle, içinde yaşadığımız postmodern dönemin en önemli sorunsallarından biri olan kültürlerarasılık kavramına ışık tutmaktadır. Temelinde iletişim kavramının olduğu edebiyat sanatı, kültürlerarası iletişimin, birden fazla ülkeye/dile ait özelliklerin toplandığı ve yansıtıldığı izleklere sahip bir sanat dalıdır. Birbirleri ile etkileşim halinde uzun yıllar bir arada yaşayan farklı kültüre ait insanların kültür paylaşımlarına tanık olduğumuz bu eser, anlayış ve hoşgörünün hayatta öncelik oluşturması gerekliliği mesajını bizlere vermektedir. Bu makale, Türkiye'de hakkında hiçbir akademik çalışma yapılmamış olan bu Alman yazarı ve onun bu romanını ülkemiz okurlarına da tanıtmayı erek edinen bir çalışma niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sabine Kuegler, *Dschungelkind*, Kültürlerarasılık, Postmodernizm, Roman.

¹ Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, merve.altintas@live.com.

² Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, fkiziler@sakarya.edu.tr.

³ Bu çalışma, halen yazmakta olduğumuz 'Kültürlerarasılık Bağlamında *Dschungelkind* Adlı Bestseller Romanla Aynı Adlı Filmin Karşılaştırılması' adlı yüksek lisans tezinden yola çıkılarak kaleme alınmıştır.

1. Giriş

25 Aralık 1972 doğumlu Sabine Kuegler günümüz Alman yazınının önemli temsilcilerinden biridir. Dilbilimci babası Peter Klaus Kuegler, 1979 yılında eşi Doris ve üç çocuğunu yanına alıp Fayu kabilesinin dilini ve geleneklerini incelemek adına Endonezya'ya taşınmaya karar verir. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarını söz konusu kabilenin adetlerine göre yaşayarak, balta girmemiş bir ormanda geçiren Kuegler, zor ama bir o kadar eğlenceli olan yaşam koşullarını, orada farklı kültürden olan insanlarla tanışıp onlarla yaşadıkları sıra dışı deneyimlerini anlatmak için bir kitap yazmaya karar verir ve bu kararını, bizzat kendi hayatını konu edindiği ilk eseri olan Dschungelkind ile yaşama geçirir.

Bu otobiyografik roman 2005 yılında, Knaur Yayınevi tarafından yayınlanır ve uzun yıllar bestseller olarak kitap raflardan inmeyerek dünya çapında bir ün kazanır. Sosyal ve politik haberlere eleştiri konusu olan bu romanın yazarı olan Kuegler ile BBC⁴, Telegraph⁵ gibi medya iletişim kanalları tarafından bu kültürlerarası ilişkileri yansıtan kitap hakkında röportajlar ve yorumlamalar yapılır. Zira Dschungelkind, yazarın bizzat kendi hayatında deneyimlemiş olduğu olayları; farklı kültürler arasındaki türlü çatışmaları, kültürlerarası şok deneyimlerini işleyen, ama aynı zamanda karşılıklı hoşgörü ve empati yeteneğiyle ortak bir insani zeminde buluşup hakiki dostluk ilişkileri inşa edilebileceğini gösteren otobiyografik bir roman olarak, Almanca edebiyat araştırmaları ve kültürel çalışmalar açısından ayrıcalıklı bir yere sahiptir.

Eserin, dilbilimci babanın gerçekleştirdiği kültür ve dil çalışmaları üzerinde şekillenip gelişen konusu, içinde yaşadığımız postmodern çağın bir doğurgusu olan kültürlerarasılık olgusunun ve iletişim sorunsalının altını çizer. Bu nedenle çalışmada ilk olarak, postmodernizm ve kültürlerarasılık kavramlarının genel bir analizi yapılacak, ardından bunların eserdeki yansımalarının izini sürmek üzere Dschungelkind adlı romanın analizine geçilecektir.

Çalışmamız, günümüz Almanca edebiyat dünyasında postmodern bir roman olarak öne çıkan Dschungelkind adlı bu romanın Türkiye'de daha önce hiçbir akademik incelemeye konu olmaması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca çalışmamız üzere seçtiğimiz bu eserde, (beyaz, batılı, Avrupa ve Hıristiyan merkezli) tekil bir bakış açısına sabitlenip kalmayarak, (post)modern/ ilkel (yabanıl), uygar/geri kalmış, ben/öteki vb. hiyerarşik karşıtlık ilişkisi içindeki yerleşik kavram çiftlerini yapı bozumuna uğratan çoğulcu bir bakış açısı ve empatik bir tutumla farklı kültürler arasındaki ilişkilerin çeşitli yönleriyle ele alınması, günümüz postmodern dünyasının gündemindeki sorunlara ışık tutarak alternatif çözümler üretilebilmesine edebiyat aracılığıyla katkı sağlamaktadır ki, bu da, çalışmamızın bir diğer önemli noktasını teşkil eder.

Bu çalışmada, metne içkin (werkimmanent) eleştiri başta olmak üzere, yazara ve okura dönük eleştiri gibi metni aşkın (werktranszendental) yöntemlerini dengeli bir şekilde birbirine harmanlayan eklektik bir yöntem kullanılacaktır.

⁴ http://www.bbc.co.uk/radio4/womanshour/2005_38_wed_03.shtml (Erişim Tarihi: 02.02.2019).

⁵ <https://web.archive.org/web/20070125125945/http://www.telegraph.co.uk/global/main.jhtml?xml=%2Fglobal%2F2005%2F09%2F20%2Fhjungle20.xml> (Erişim Tarihi: 02.02.2019).

2. Postmodernizm ve Kültürlerarasılık Kavramları

2.1. Postmodernizm

Tarihsel açıdan ilk kez 5. yy 'da kullanılan "modern" sözcüğü, eskiden yeniye geçiş sürecini konu edinen bir tanıma sahiptir. Modernizm ya da modernite ise bu tanıma ifade eden ve yaşanan dönemde her şeye sirayet eden bir çağ/akım haline gelmiştir. Postmodernizm kavramından önce açıklanması gereken modernizm, her alanda kendini var etmesinin yanı sıra sanat ve edebiyatta büyük yankı getirmiş, kültürel, siyasal, bilimsel, sosyal ve endüstriyel disiplinlerin kaynağına inmiş, bir düşünce biçiminden çok, yenilenme algısını yaşam biçimi haline getirmiş bir akımdır. Modernitenin tarihsel kökenleri 17. Yüzyıl Avrupa'sına dayanır ve özellikle Aydınlanma sonrası dönemde toplumsal hayatta yaşanan büyük çaplı değişimleri tanımlamakta kullanılır (Bkz. Giddens, 1992: 11; bkz. Parlak, 2011: 536). Modernitenin yenilik sunma arzusuyla her zaman kendinden önce gelenle savaşmakta olduğu, bu sebepten aslında hep bir 'post' ifadesi taşıyarak postmodernite 'ye dönüştüğü söylenebilir. Post-modern sözcüğü etimolojik açıdan; Latince 'de "tam şimdi" anlamına gelen modo'dan türetilen "modern" ile ona önek olarak getirilen "sonra"yı imleyen "post"un birleşiminden oluşur ve dolayısıyla "tam şimdiden sonra" anlamına gelir (Bkz. Appignanesi, Garratt, 1998: 6-19).

İlk kez 1870'lerde İngiliz ressam John Watkins Chapman tarafından ortaya atılan "postmodern" kavramı sanatla ilişkili olarak kullanılmıştır. 1917'de de Rudolf Pannwitz tarafından, Avrupa kültürünün düşünsel ve manevi krizini anlatmak için kullanılmıştır. (Bkz. Welsch, 2002: 12-13). İçinde barındırdığı modern 'den ötürü hep bir muğlaklık içeren postmodern kavramı hakkında şimdiye dek birçok tanımlamalar yapılmıştır. Farklı eğilim ve yaklaşımları içerisinde barındıran postmodernizm hakkında yapılan tanımlamalar, kabaca üç kategoride değerlendirilebilir: "Tarihte modernizmden sonra gelen yeni bir dönem olarak postmodernlik", "köktenleşen modernlik olarak postmodernlik", "modernliğin kökten bir şekilde sorgulanması olarak postmodernlik". (Kızıler, 2006: 22-23).

Kavramın semantik açımları hep modern'e ilişkin karakteristik kavramların "ölüm bildirileri" ile gerçekleşmiştir. Bunlar şöyle özetlenebilir:

"Kuzey Amerika'da yeşerip Fransa'da kök salmaya başlayan kavram, Aydınlanmacı batı felsefesine dayanan modernitenin kendi usunu "The Us"⁶ şeklinde en üst noktaya koyarak öne sürdüğü evrenselleştirici kuramları, yine onun kendi üzerinde yarattığı, içinde barındırdığı düşünömsellikten yola çıkıp, "metaanlatılar"ın (Lyotard) ve onun temel yapıtaşları olan öznenin (Derrida), özne olarak insanın (Foucault), metafiziğin ve temsilin (Derrida/ Foucault), tarihin (Fukuyama), ideoloji ve ütopyanın (Bell) ölümü bildirileriyle ters-yüz ederek açınımına devam etmiştir." (Kızıler, 2007: 125).

Postmodernizmin tüm dönemselleştirme itirazlarına karşın, Lyotard'ın söylemiyle modernitenin (Aydınlanma, İdealizm ve Marxizm gibi) "ölkülerinin açıktan açığa ihlal edil(diği)" (Aktaran: Kızıler, 2006: 117) II. Dünya Savaşı, postmodernin – en azından tinsel/ mental bir dönüşüm anlamında – başlangıcı olarak kabul edilir. Oktavio Paz'ın söylemiyle "yalnızca moderniteden sonra gelen(i)" ifade eden, "hala şekillenme işleminde bulunduğu halde farklı, kendine has özellikleri olan" postmodernite, her anlamda bir "kopuş"tur; "İkinci Dünya Savaşı'nın hemen ardından gittikçe artarak daha görünebilir hale gel(miştir)." (Paz, 1997: 8).

⁶ Mehmet Küçük'ün söylemidir. (Küçük, 2000: 11).

20. Yüzyılın motto 'su olan postmodern; ekonomi, tarih, psikoloji, psikiyatri, sosyoloji, siyaset, felsefe, sanat, kültür, edebiyat, sinema, mimari ve tiyatro gibi akla gelebilecek her tür platformda tartışmalar yaratarak, hemen her alanda yaygın biçimde kullanılmaya başlanmıştır. 1960'ların felsefe ve sanat tartışmalarını biçimlendiren postmodernizm, modernizmin kökten bir eleştirisini sunar, onun kendi içinde taşıdığı eleştiri dinamiğini kendi evrensel hakikatlerine yöneltir ve ciddi bir özdeşimsellik sürecine girmesini sağlar. (Bkz. Giddens, 1992: 41-56). Kumar'a göre "modernliğin sonu modernlik tecrübesi üzerine düşünüm geliştirmenin fırsatıdır; post-modernlik bu düşünümSELLİK durumunu anlatır." (Aktaran: Kızıler, 2006: 22).

Welsch'in söylemiyle "bütünün bittiği yerde başla(yan)" (Welsch, 2000: 4) postmodernizm akımı; birden fazla bakış açısını eşzamanlı olarak eklettik nitelikte ve antagonistik tarzda kullanan ve bu nedenle sistematize edilemeyen, kendisine sınır ve çerçeve çizilemeyen, düşüncenin ve sanatın tek bir evrensel us'tan türetilmeyeceğini, tam tersine sonsuz derecede çeşitlilik arz ettiğini, monolojik değil, diyalojik ve hatta polifonik olduğunu gösteren "kökten anlamda çoğulcu" (a.g.e. : 4) bir düşünce ve sanat hareketi olarak değerlendirilebilir.

Düşünsel alanda öne çıkan düşünümSELLİK/ sorgulama süreçleri sanat alanına da aynı şekilde yansımıştır. Postmodernizmin düşünümSELLİK sürecinde özellikle "süreksizlik düşüncesi" (Emre, 2006: 82); gerçekliğin evrensel, tek ve değişmez (stabil) verili bir olgu değil, çeşitli türleri olup türlü bileşenlerden oluşan, tarih içinde değişkenlik arz eden, dinamik ve bütüncül bir yapı olduğunu göstererek önemli bir rol oynar.

Postmodernizmin modernizme yönelik eleştirilerinin ağırlık noktası; modernizmin gelenekseli dışlaması, saplantılı bir orjinallik/ özgünlük ideali peşinden koşması ve seçkinci bir yapıda olmasıdır. Postmodernizm, gelenekselle avantgardı, kanonik ve popüler ya da klasik ve eğlencelik (trivial) olanı eşzamanlı biçimde işleyen, gerçek ve kurmaca ayrımını iptal eden, yerleşik gerçeklik algısına hayali/ imgesel bir bakış getiren, kültürel ve dilsel harmanlanmayı destekleyen, metinlerarasılığını dillendiren, farklı ve hatta birbiriyle çelişen bakış açılarını bünyesinde barındırmaya müsait algıların gelişmesini sağlayan eklettik ve çoğulcu nitelikte bir akımdır. Akay'a göre postmodernizm, "eklettik olanı ve eskinin yeniden güncelleşmesini sağlamakla kalmaz, aynı zamanda şimdiki zamanı öne çıkarır ve tarihten çok coğrafya ile ilgilenir." (Akay 2002: 2). Huyssen'in açıklamasıyla "postmodernizm, modernizme yeni bir ışık tutar ve bir çeşit estetik stratejileri ve taktiklerini, yeni topluşmaların içine dahil edip orada çalışmalarını sağlayarak temellük eder." (Aktaran: Kızıler 2006: 22).

Postmodern edebiyat ve roman ilişkisine göz attığımızda, postmodern roman kavramının Amerika'da Hassan, Sonntag ve Fiedler adlı eleştirilenler tarafından 1960'lı yıllarda postmodern edebiyat kavramının çatısı altında kullanılmaya başlandığı gözlenir. (Bkz. Ecevit 2001: 67). Postmodern kültürün romana entegre olması, epik türün en yetkin temsilcisi sayılan romana ait kurgusal unsurların, modern roman anlayışında nasıl var olduğunu da sorgular. Postmodern edebiyat, kaynağında mevcut olan bu sorgulama unsuru sebebiyle, modernizmin başat izleklerini taşımaktadır. Postmodern edebiyat, geleneksel ve modern kadar kanonik ve eğlencelik olanı da içinde barındırabilen çokkatlı kodlamaları ve çoğulcu ırasıyla öne çıkar, aynı zamanda seçkinci, dışlayıcı ve hiyerarşik yapıdaki modernizme de ters bir ayna tutar. Estetik kaygının eleştirisini tarafsız bir düzlemde beyan ederken, edebiyatın içerisine kollektif bir vücutla dâhil olmaktadır. Yıldız Ecevit,

modernist ve postmodernist estetik düzlemler arasındaki çatışkılı ilişkinin tarihsel yolculuğunu şöyle açıklıyor:

“Geleneksel-gerçekçi edebiyattan, modernizme, oradan da postmodernizme uzanan yoldaki estetik değişimin grafiğini çıkarmaya çalıştığımızda; 19. Yüzyıl gerçekçi romanının içerik üzerinde yoğunlaşan geleneksel yansıtmacı/mimetik sanat anlayışıyla başlayan çizginin; 20. Yüzyılın ilk yarısındaki modernistlerde yabancılaştırma estetiği düzleminde içerikten biçime; konu kurgulamaktan deneysel biçimcilik aracılığıyla yapı kurmaya; oradan da yabancılaştırma estetiğinin bir uzantısı olan postmodernizmin üstkurmaca tekniği aracılığıyla kendisiyle de, dış dünyadan aldığı malzemeyle de oynayan bir edebiyat anlayışına ulaştığını görürüz. Dış dünyadan (geleneksel gerçekçiler) soyut bir biçimciliğe (modernistler), oradan da kurmacanın kendine yöneldiği üstkurmaca düzlemine (postmodernistler) yapılan bir yolculuktur bu.” (Ecevit 2001: 71-72).

Genel olarak sanat alanında estetik değer yargılarına özel bir önem veren ve saplantılı bir orijinalite idealinin ardında koşan, kusursuzluk mührünü taşıyan büyük yapıtlar yaratma iddiasındaki modernizmin, (ona karşıt olarak alıntı yapmaktan kaçınmayıp metinlerarasılık dokusunu açıkça ifşa eden) postmodern edebiyata kaynak niteliğinde devrettiği bazı teknik özellikler söz konusudur. Ancak modernizmden iktibas edilen bu unsurların, yine de kendine has postmodernist bakış açısıyla yorumlanarak, daha farklı kullanım alanlarına açıldığını da ayrıca belirtmeliyiz. Postmodern bir yazında özellikle çoğulculuk, ontoloji/ kurmaca, üst-kurmaca, oyun, metinlerarasılık, türlerin karnavallaşması, ironi, susku, parodi ve pastiş gibi yazınsallaştırma teknikleri öne çıkar. (Kızıler 2006: 175-176). 20 yüzyıl romanında başat konuma geçen bu unsurlar postmodernin yankılarıdır.

2.2. Kültürlerarası(lık)

Kültür, toplumu yansıtan bir mihenk taşıdır. Kültür kavramı günümüzde bilinen tanımıyla insanlar arasındaki iletişimi sağlayan bir olgudur. Kültürün tek bir tanıma yerleştirilmesinin imkânı yoktur. Türk Dil Kurumu'na göre; “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü” (TDK, 2019) olarak tanımlanmaktadır. Kültür, özünde insanın bilgisini ve değerlerini taşıyan sanatsal bir ifade olarak değerlendirilebilir.

Postmodernin tanımında açıklamaya çalıştığımız gibi, özellikle II. Dünya Savaşı sonrası dönemde değişen bakış açısıyla birlikte, daha pek çok kavram gibi “kültür” kavramının da yeniden tanımlanması ve akabinde büyük bir popülerite kazanması gündeme geldi. Gerçi kültürel çalışmaların bir ekol olarak ortaya çıkışı, tarihsel açıdan daha öncesine, özellikle 1930'larda pek çok düşünürü ev sahipliği yapmış Erken Frankfurt Okulu'nun, modern/ kanonik edebiyat incelemelerine dayanır. (Bkz. Jay 2014: 39-91). 20. Yüzyıla bakıldığında ise, kültür çalışmalarındaki disiplinlerarası niteliğin zorunlu olarak daha çok öne çıktığı ve dolayısıyla, bu alandaki araştırmaların felsefe, sosyoloji, antropoloji, teoloji, psikoloji, sanat, edebiyat, medya ve siyaset gibi alanlarla simbiyotik bir ilişki içinde yürütüldüğü gözlenir (Bkz. Solak 2016: 212).

Tüm bunlar neticesinde kökten bir dönüşüme uğrayan kültür kavramı, artık modernitedeki gibi “statik değil”, “değişim ve dönüşümler” geçiren, “görece açık ve dinamik sistem” olarak yeniden tanımlanır. Kültürün “yorum sistemi”, “sosyalizasyonla kazanılan değer sistemi”, “erek ve çözüm

odaklı sistem" gibi başlıklar altında incelenmesiyle, öncelikle modernitenin "ulus kültürü" ("Nationalkultur") kavramı sorunsallaştırılır. (Bkz. Barmeyer, 2012: 95-96).

Kültürlerarası ("Interkultur") kavramı, "farklı kültürlerin temsilcisi olan partnerlerin birbirleriyle karşılıklı kültürel etkileşimi ve iletişimsel eylemleri sonucu ortaya çıkan dinamik üçüncü kültür" olarak tanımlanır. "Kültür" ve "arası" ("zwischen", "miteinander", "reziprok") anlamına gelen "inter" ön ekinin birleşmesinden oluşan "Interkulturalität", yani "kültürlerarasılık" kavramı da, "karşılıklı kültürel alışveriş, etkileşim, yorum, yapı, ama aynı zamanda şaşırma ve irrite olma, deformasyon vb. süreçleri" imleyen bir kavram olarak kullanılır. İnsanın kendi kültürüyle ("Eigenkultur"), yabancı kültürün ("Fremdkultur"), yani ben ve öteki'nin karşılaşp bir kesişim kümesi oluşturduğu dinamik kültür alanı kültürlerarası(lık) olarak tanımlanır. (Bkz. Barmeyer, 2012: 79-83).

Kültürlerarasılık ise kabaca, birden fazla kültürün birbirleriyle karşılıklı ilişkisini, bunların sosyoloji, siyaset, ekonomi, psikoloji, eğitim ve sanat gibi farklı alanlarda karşılaştırmalı olarak analizini araştırma nesnesi kılan bir kavramdır. Birbirinden farklı toplumların farklı bakış açıları ve keşifler sunması; bir takım yıldızı benzerliğinde çokkültürlülüğü meydana getirmektedir. Toplumların birbirlerini tanıma ve kendi anlayışlarını paylaşarak ilişkili oldukları durumların bilimsel olarak incelendiği kültürlerarasılık kavramı temelde farklılıkların bir arada barınması olarak nitelendirilmektedir. Hofmann'ın da belirttiği gibi kültürlerarasılık birden fazla farklı kültürel tecrübenin bir birlik oluşturduğu ve karşılaştırıldığı konudur. (Hofmann 2006: 12).

20. Yüzyıla bütünüyle egemen olan küreselleşmeyle birlikte, küresel kültür anlayışının, kültürlerarası çatışmalara yol açacağı bir gerçektir. Kültürlerarasılık kavramı ise geleneksel ve tek tip kültür fikrine karşıt olarak, bu disiplinlerde meydana gelen sorunlu konulara eğilerek, yaşam pratiğinde bir karşılığı olan bir çözüm yatağı oluşturmak, çok yönlü, bütüncül ve somut bakış açıları geliştirmek ereğindedir.

Modernite anlayışında var olan insanları aydınlatma, fakat tek tip hale getirme, yozlaşmış bir dünya meydana getireceği gibi, insanlar arasında savaş, yanlış anlama, görmezden gelme ve saygısızlık eylemlerine de ortam hazırlayacaktır. (Bkz. Welsch, 1995: 1-4). Postmodern kültür anlayışının bu durumun tam zıttı olarak değil, yeniden yapılanarak meydana gelmesini savunduğunu görürüz.

Moderniteden bir adım öte düşünülen ve ona daima bağımlı kılınan postmodernizm kalıbının Best ve Kellner'a göre ifadesi şu şekildedir;

"Post-modernistler bugünün geçmişten, modernin modern öncesinden üstün olduğu düşüncesini sorgularlar. Köylüler rutin kır hayatı yerine entelektüellerin karmaşık, kentli hayat tarzını tercih etmeyi reddederler. Bu yüzden, geleneksel, kutsal, tikel ve akıldışı olana yeni bir önem atfederler. Duygular, coşkular, sezgiler, tefekkür, spekülasyon, kişisel deneyim, adet, şiddet, metafizik, gelenek, kozmoloji, büyü, mit, dini hisler ve mistik deneyim dahil modernliğin bir kenara attığı her şey yeni bir önem kazanır." (Aktaran: Rosenau, 1992: 26).

Yukarıdaki alıntıda bahsedilen duygu ve davranışların pek çok alanda kültürün önüne veya arkasına aldığı kelime boyutunda çoğaldığını (örneğin ideolojik kültür, popüler kültür, kültür endüstrisi, kültürel iletişim vb.) varsayarsak, bunların ilişkisini inceleyen bilim dalını da kültürlerarasılık olarak değerlendirebiliriz. Kültürlerarasılık her şeyden önce, at gözlüklerinin çıkarılıp, geniş ve çok perspektifli bakış açılarının mümkün olduğunu açığa çıkarmıştır. Bu bağlamda kültürlerarasılık, en az

iki kültür arasındaki çokyönlü ve çokboyutlu ilişkileri çokperspektifli bir bakış açısıyla araştırmaya yönelik bir bilim dalıdır.

Postmodern dünyada farklı kültürlerin bir araya gelmesinin bir doğurgusu olarak ortaya çıkan çokkültürlülük; sistemler arasındaki ortak yanları ve farklılıkları keşfetmeye odaklanır. Bir ülkeye, bir topluluğa bir insana ait kültürel özellikler bir diğeri ile buluşunca, kültürlerarası ilişkilerin ortaya çıkması ve bunun insana dair hemen her alana yayılması kaçınılmaz olur. Michael Hoffmann da Interkulturelle Literaturwissenschaft (Kültürlerarası Edebiyatbilimi) adlı çalışmasında kültürlerarasılık kavramının edebiyat ile bağlaşımına dikkat çekerek, çağdaş bir özelliğin belirsizliğini ve çokanlamlılığını farklı etkilerden ve belirleyicilerden geçirerek kültürlerarasılığın edebiyata özel bir ilgisi olduğunu vurgular. (Hofmann, 2006: 13). Bu ilginin kaynağında edebiyatın, insana çokyönlülüğü ve uluslararası boyutta iletişim yetkinliği kazandırması yatar. Kültürlerarası iletişim, içinde yaşadığımız postmodern çağda hem ufumuzu genişleten hem de sınırlayan en büyük sorunsallarımızdan biridir. Olumlu bakış açısı, farklılıkların kabul gördüğü, kültürlerarası yaşamın, çoğulculuğun zenginlik ifade ettiğine dikkat çekerken, olumsuz yaklaşım iletişim sorunsalına dikkat çekmektedir. Farklı bir kültüre uyum sağlamak ve sağlıklı bir iletişim kurabilmek, zaman, para ve çaba gerektiren bir durumdur. Ulusal yetkinlik ağıımızda edebiyat bu konuda bize destek sağlamaktadır. Çoğu kez göç sebebiyle ortaya çıkan kültürlerarası edebiyat; kimlik oluşumu, bütünleşme ve melezlik konularıyla fazlasıyla ilgilenmektedir. Şüphesiz kimlik oluşumunda bir başka kültürle karşılaştığında kendisini kesin çizgilerle ayıran ve iki dünyanın birleşeni olmak yerine, heterojen bir yapı sergileyen ve böylece melezleşmeyi reddeden bir karakterin kendi kültürünü ifade biçimi de keskin olmaktadır. Ancak bütünleşme her toplumun gerek duyacağı ve farklı toplumlar söz konusu olmadan varolamayacak bir durum olduğu için, melezlik kaçınılmazdır. Kendi kültürünü asimile etmeden, varlığını koruyarak saygı çerçevesinde yaşanması edebiyatın arzu ettiği ve hayata geçirdiği pek çok kültürde görülmektedir.

Kültürlerarası ilişkilerin gelişiminde evrensel düşünme yaptırımı; dünya çapında bütün toplumları bir arada anlayış ve saygı kapsamında yaşanabileceği algısıyla bütünleşmiş bir kalıpta değerlendirmektedir. Çokkültürlülük, küresel bakış açısı kazandırmasının yanı sıra insanın hayatına dokunan, bakış açısını zenginleştiren bir yaşam şekli olarak görülür.

Kültürlerarasılık kavramı, herhangi bir toplumda çokkültürlülüğün altını çizerek anılmasından öte, yaşatılarak paylaşılması gereken ve insanlarda farkındalık sağlayarak edebiyat alanında yerini alan değerlerden biridir. Karşılaştırmalı edebiyatın da konusu olan kültürlerarasılık ortaya çıkan çalışmalarda renkli bir katkısı olduğunu da düşündürmektedir. "Karşılaştırmalı edebiyat çalışmalarının güzelliği de bu: Farklı kültürlerin, zamanların, mekânların ve dillerin insanları, onları ayıran farklara rağmen, birbiriyle iletişim kurabilir ve daha da önemlisi, farklı yolları izleseler de birbirlerini anlayabilirler." (Mignon 2009: 102).

3. *Dschungelkind* Adlı Romanın Kültürlerarasılık Bağlamında Analizi

Sabine Kuegler 25 Aralık 1972 yılında Patan, Nepal'de doğmuştur. Alman yazar İngilizce ve Türkçe'ye de çevrilen birkaç tane kitap yazmıştır. 7 yaşından 17 yaşına kadar ailesi ve 2 kardeşi ile birlikte Endonezya'nın Fayu kabilesinde geçirdiği çocukluğu ile ilgili anılarını toparlayıp iki kitaba aktarmıştır. Ailesi, ok ve silahla avlanan, yılan, böcek ve solucan yiyerek hayatını idame ettiren 400 kişiden oluşan bir kabileden yaşayan ilk beyazlardı. Sabine 17 yaşındayken öğrenim hayatı dolayısıyla

oradan ayrıldı. Şu an eşinden boşanmış ve 4 çocuğuyla birlikte yaşamaktadır. Ailesi de Almanya'ya geri dönmüştür. (WIKIPEDIA, 2019)

Çok satanlar listesinde haftalarca kalan ilk kitabı, *Dschungelkind* (ing. Jungle Child) (Droemer Knauer, München 2005) toplamda 3 bölümden oluşan ve iki kültür arasında yaşadığı deneyimlerini anlattığı bir romandır. Kısa kısa anıların derlendiği bu kitap, otobiyografik bir romandır. Vahşi Beyaz Kız adıyla Zehra Aksu Yılmaz tarafından 2006 yılında Literatür yayınları aracılığıyla Türkçe 'ye çevrilmiştir.

Dschungelkind, başlıktan da anlaşılacağı üzere; ormanda büyüyen bir çocuğu anlatmaktadır. Ormanda bin bir çeşit bitki, bin bir çeşit hayvan olması muhtemeldir. Ancak bu vahşi ortamda bir insanın yetişmesi veya yaşaması oldukça güçtür. Kabile hayatı yaşayanlar, teknolojiden uzak, bakir bir hayat yaşamayı bilmeden becerebilenlerdir. İlkel hayatın bir parçası olmak; kabile insanının kendi isteğine bağlı olmayan bir durumdur. Romanda keşfedilen balta girmemiş ormanda yaşayan insanların hayatlarını gözlemleyen misyonerler, onların gelenekleri ve kurallarını aralarındaki garip iletişimle anlamaya ve tanımaya çalışırlar.

Dschungelkind, iki farklı kültürün karşılaşmasını, uzun yıllar boyunca yan yana yaşayan insanların bağlı bulunduğu kültürlerini birbirlerine aktarmasını ve kültürlerarası ilişkilerin iletişimlerini anlatan bir romandır. Otobiyografik roman türünde yazılmış bu eser, akıcı dili ve betimlemeleriyle ormanı adeta hayal dünyamıza taşımaktadır. Yazar kendi dilinde yazmış olduğu anlatıda 'ben anlatıcı' perspektifi kullanmıştır. Kendi anılarını, nostaljik bir tutumda anlatan Kuegler, orada geçirmiş olduğu günlerini özlemlerle anlatmaktadır. Bu romanı yazmasının sebebi ise o günleri hatırat gibi kendine saklaması ve özlemlerini kitaba sığdırmasıdır. Orman onun dünyasında cennet kadar kutsal bir yer niteliğindedir.

"Sizin cennetiniz nasıl bir yer? Zümrüt renginde, alabildiğine uzanan bir cengel; her gün zorlanmadan keşifler yaptığımız bir doğa ve yeni bir kültür; yabancı ama dost yüzler... Faturaları, trafiği düşünmeden geçen günler. Ne zaman kaygısı ne de para..." (Kuegler2 arka kapak sayfası).

Roman, hem teması ve kurgulanışı hem de metnin içinde anlatılan mitik öğeler ve kendi dünyasında yer alan gizem sayesinde postmodern unsurları içermektedir. Postmodern romanda sık rastladığımız üstkurmaca özelliği ile anlatının nasıl kurgulandığının anlatisını gözlemliyoruz. Somut gerçeklik ile kurmaca düş dünyası arasındaki sınırın yok olduğunu yazarın şu cümleleriyle fark ediyoruz.(Ecevit 2001: 234). *"Bir öykü anlatmak istiyorum, bir başka çağda yaşayan bir kızın öyküsünü... Sevgi, nefret, bağışlama, şiddet üzerine, yaşamın güzelliği üzerine bir öykü. Gerçek bir öykü bu, benim öyküm."* (Kuegler2 2006:5).

Hikâyenin zamanı (anlatılan zaman) 1980 yılının Ocak ayında başlamaktadır. Kuegler ailesi bundan yaklaşık 1 yıl önce Avrupa'dan gelerek Yeni Gine Adası'nın batısındaki Batı Papua'da bir cengelin ortasında kurulmuş yerleşim yerinde (Danau Bira) yaşamaktadırlar. Fayu kabilesine gittiklerinde Sabine 7 yaşındadır. Kabilenin bulunduğu ormana yalnızca helikopterle erişim sağlayabiliyorlardı. Helikopter hem kolay ulaşımı hem de ne kadar uzak bir konuma gittiklerini ifade eden bir ulaşım aracıdır. Fayu'da yerleşim alanları; Sefoidi, Iyarike, Tearü, Tigre, Kirikiri, Dou ve Doa'dır.

Endonezya'da bulunan Fayu kabilesinin sakinleri beyaz Kuegler ailesi ile tanıştıklarında son derece kapalı ve yabancı bir tutum sergilemişlerdir. Uzun yıllar belirli adetlere göre yaşayan ve kendilerine benzemeyen insanları kendi evlerinde gören Fayu insanları güvensizlik duygularıyla baş etmeye çalışmışlardır. Farklı kültürlerin iletişim alışkanlıklarını gözlemlediğimiz bu durum, romanın ana temasının bir arada yaşayan insanların en önemli sorunsalı olan iletişim temasına dikkat çekmektedir. Fayu dili, Almanca'dan son derece uzak ve tonlamalardan oluşan bir dildir. Kuegler ailesinin bu dili öğrenmesi uzun yıllar sürse de, her yerde olduğu gibi anlaşılabilmenin evrensel dili olan beden dilinin kullanıldığını, anlatıda da görüyoruz.

Sabine 7 yaşında, meraklı ve bir o kadar atak davranan bir kız çocuğudur. İçinde sevginin doğa ile şekillendiği, umut dolu, neşeli ve hareketli bir kız olan Sabine, cinsiyet farkı gözetmeksizin önyargısız bir tutum sergilemektedir. **Judith**, Sabine'nin ablasıdır. Ondan 2 yaş büyük ve ergenliğe en yakın olanlarıdır. Bu sebepten ergenlik problemleri ile başa çıkması gerekmektedir. Üstelik yeni bir ortama ayak uydurması gerekirken genç kız olma yolundaki gelişimlerini de ormanda yaşamaktadır. **Christian** küçük erkek kardeşleridir. Hepsi için zor olan bu yolculuk Christian için de çocuk bedeninin farklı bir ortama alışması gerektiğini özümsemesi için hayli zorlayıcı bir hikâye olacaktır. Anne **Doris Kuegler** 12 yaşında katıldığı bir konferanstan çok etkilenecek gelecek planları için misyonerlik ve kalkınma yardımı çalışmalarına katılmaya karar verir. Meslek edindiği bu görevde hastabakıcılık eğitimi alarak ihtiyacı olan insanlara yardım etmeyi öğrenmiştir. Baba **Klaus-Peter Kuegler** ile tanıştıklarında Klaus Lufthansa havayolları şirketinde çalışmaktadır. Çift birlikte dilbilim eğitimi alıp, ilk çocukları Judith doğduktan sonra dilbilimci ve misyoner olarak çalışmaya başlarlar. Klaus Kuegler Fayu kabilesine onlardan önce gelip, kendi mesleği dilbilimcilik adına araştırmalar yapmıştır. Kendilerine bu süreçte yaşayabilecekleri bir ev ortamı sağlamıştır. Baba Kuegler orman hayatına uzun saç ve sakallarıyla adapte olmuş, araştırmacı ruhlu bir adamdır. Sabine'nin korkusuz ve meraklı huylarını burada babası ile özdeşleştirebiliriz.

Beyaz tenli, sarı saçlı ve renkli gözlü ırktan gelen bu aile, Fayu kabilesine ilk geldiklerinde karşılarında kabilenin yaşayanları olarak siyahi ve yarı çıplak yöresel kıyafetleriyle savaşçı boyalarıyla birçok insanla karşılaşır. Bu insanlar doğup büyüdükleri yer olan kabile hayatını ve geleneklerini; kıyafetleri, dansları ve şarkılarıyla temsil etmektedirler. Fayu kabilesi insanları hiyerarşik bir düzende yaşamaktadırlar. 400 kişiden oluşan kabilenin başı olarak seçtikleri **Reis Baou**, Fayu kültürünü yansıtan ana karakterlerimizdendir. Baou, Tigre Klanı'ndandır. Fayu savaşçıların en soğukkanlısı ve en tehlikelisi olarak bilinen Baou'ya herkes saygıyla yaklaşmaktadır. Baou sessiz ve otoriter bir adamdır. Baou'nun bir oğlu vardır.

Sabine'nin Fayu halkını tasvir ettiği "*çocuklar çırılçıplaktı, bazılarının karınları çok şişkindi; daha sonra bunun nedeninin bağırsak solucanı olduğunu öğrenecektim. Bir kısmının saçları kızılımsıydı; vitamin eksikliğinden kaynaklanan bir hastalığı bu.*" (Kuegler2 2006: 29) bu cümleler Fayu kabilesindeki çocuklar nasıl büyüyorlar sorusuna cevap vermektedir. Fayu çocuklarından **Tuare**, Sabine'nin en iyi oyun arkadaşıdır. Diğer çocuklarsa **Bebe**, **Abusai**, **Atara**, **Ohri**, **Ailakokeri**, **Dihida** ve **Esori**'dir. Bu çocukların hepsi çıplak, korkak ve oyun oynamayı bilmiyorlardır. Oyun oynamaktan ziyade, yay kullanmak, ok atmak gibi becerilerini sergileyen bu çocuklara, Sabine ve kardeşleri kısa sürede pek çok oyun öğretmişlerdir. **Ohri** 8 yaşında, felçli bir çocuktur. Ailesi olmadığı için Kuegler ailesinin yanında kalmaktadır. Sabine ile kardeş gibidirler. Ohri karakteri ilerleyen yıllarda ailenin yanında tüberkülozdan ölecek hayatını kaybeder. **Faisa**, Sabine'nin oyun arkadaşlarından. Fakat bir gün

Nakire'nin sağır ve dilsiz kardeşi onu kendine eş isteyip, pala ile saldırmaya kalkışınca Faisa ormana kaçar. Sabine ile bir daha da görüşmezler.

Nakire, tesadüf eseri keşfettikleri Danua Bira'da karşılaştıkları ve keşiflerinde onlara tercümanla birlikte yardımcı olacak kabile kişisidir. **Teau** ise, keşif için gittiklerinde ilk tanıştıkları ve Klaus'un kabileye umut ve sevgi mesajı vereceğini anlattığı kişidir. Teau Klaus'a 3 dolunay sonra- 3 ay sonra gelmesi gerektiğini söylemiş, bu sırada Nakire ile ona inanıp bekleme konusunda umut dolmuşlardır. Savaşmanın sona ermesini ve dünyada onlardan başka yaşayan insanlar olup olmadığını öğrenmek isterler. Bu zamana kadar kimse ile karşılaşmayan Fayu insanların hayatı bu saatten sonra çok değişecektir. Nakire karakteri Dou ve Fayu kabileleri arasındaki bir savaşta annesi ile kaçırılmış, çocukluğunu Dou Klanı'nda geçirmiştir. Dou Klanı'ndan dışlanmış, yetişkinliğinde de oradan biriyle evlenmesine izin verilmemiştir. Nakire tam bir barış adamıdır. Amacı kimseyi öldürmek ve savaşmak değildir. Dou'ların yanında barışı öğrenmiştir. Kuegler'e dil ve kültür konusunda verdiği danışmanlık sayesinde Fayu dilini onlara öğretmiştir. **Davai**, Nakire'nin ilk karısı'dır. Romanda yalnızca bir gece kavgalarına ve birbirlerini dövmelelerine şahit oluyoruz. Davai, ağır bir hastalık sonucu öldükten sonra Nakire, Tigre Klanı reisinin kızı **Fusai** ile evlenir. Fusai çekingendir, Fayu'ya kolay alışamaz. Fakat onların aşkı Fayu'da yaşanan gerçek aşklardan biridir. Reis Kologvoi ise huzurlu ve sakin bir adamdır. **Biya**, romanda hamile olup, kendi başına nehrin karşı kıyısında doğum yapmaya çalışan bir karakter olarak çıkar karşımıza. Anne Kuegler, reisin izniyle Biya'ya yardım eder ve **Doriso Bosa** dünyaya gelir. Öykü anlatıcısı **Kloru**, Tuare ve Bebe'nin babasıdır. Fayu kabilesinin nasıl oluştuğunu, neler yaşadığını anlatan pek çok öyküsü vardır. Diğer karakterler arasında Amerikalı pilot Uncle Rex, tercüman, Fayu'da ve diğer kabilelerde yaşayan yerliler, keşif sırasında onlara eşlik eden Dani erkekleri, hamamböcekleri ve örümcekler vardır. Sabine kendilerine kurmuş oldukları evde pek çok hayvan beslemektedir. Üstelik bu hayvanlara isim bile vermiştir. "*Faremin adı George, papağanımın adı Bobby, örümceğiminki Daddy Long Legs'ti; iki devekuşumun adları Hanni ve Nanni, ağaç kangurumun adı Jumper, kuskusumun adı Wooly'ydi.*" (Kuegler2 2006: 92). Kendi dünyasını kuran Sabine'nin hayvanlarına isim vermesi arkadaşlık yapabileceği başka bir ortamı temsil etmektedir. Sahiplik duygusunu da özgür bir şekilde yaşamaktadır. Oyuncaklar yerine canlı hayvanlar 7 yaşında bir çocuğa eşlik etmektedir. Almanya'da yaşayan büyükanne karakteri ve anlatı zamanında Judith, Christian ve Sabine'nin çocukları olduğunu öğreniyoruz. Birde Sabine'nin İsviçre'deki okulda iki tane arkadaşı vardır. Leslie Avusturalya'dan, Susanne ise Almanya'dandır. Orman hayatı sona erdiğinde Sabine için yeni bir dünya olan şehir hayatına alışmasına yardım ederler. Sabine'nin saçları ve kıyafetleri için modern şehir hayatına uyum sağlaması konusunda ön ayak olurlar.

Üç kısımdan oluşan hikâyenin birinci bölümü, anlatıcı zamanında (2005 yılında) Sabine'nin kendi öyküsünü ve duygularını ifade ederek anlatmasıyla başlamaktadır. Hamburg tren istasyonunda başlayan anlatı, yazarın bize farklı dünyaları sunmak amacıyla kendi hikâyesini anlatmasıyla devam etmektedir. Hayal dünyası oldukça zengin olan ana karakter, kayıp vadi olarak adlandırdığı Fayu kabilesine olan helikopter yolculuğunu, yeni yuvalarına gidişlerini ve orada ne kadar kalacaklarını bilmemelerinin muammasını anlatmaktadır. İlk karşılaşmanın iki taraf içinde şaşkınlık yarattığı ve kabiledede selamlaşma kültürünün farkları görülmektedir. Fayu kültüründe yüzünü yaklaştırıp, alını birbirine sürtmek selam vermektir. Avrupalılarda ise bu durum el sıkışması olarak tasvir edilebilir. Burada aslında samimiyetin göstergesi ve dokunarak karşıdaki kişi ile irtibat kurmanın dili benzer görülmektedir. Elektrik ve teknolojinin olmadığı kabile hayatı yetişkinler için gündüzleri ihtiyaçları karşılayacak işlerle uğraşarak, çocuklar içinse daima oyun oynayarak geçmektedir. Avrupa insanı ise,

gündüzleri ihtiyaçlarını karşılayacak parayı kazanmak için farklı işlerde çalışarak, çocuklar içinse teknoloji oyunlarının mümkün olduğu yaşadığımız çağda söz konusudur. Fakat anlatılan zaman diliminde 1980li yıllarda Avrupa çocukları da sokakta arkadaşları ile oyun oynayarak zaman geçirmekteydiler. Benzer amaçlar taşıyan günlük rutin işler, bize farklılıklar vermemektedir.

Her karşılaştığı farklı durum karşısında adeta Pollyanna gibi umut dolu bir çıkarım yapan Sabine, dillerini öğrenme yolunda da oldukça hevesli görünmektedir. Fayularla ilk iletişime geçtiğinde orada ok atarak ve yay kullanarak vakit geçiren çocuklara kendi oyun kültürünü anlatmak derdindedir. Birlikte yüzerek, timsah avlayarak oynayan çocuklar belki de önyargısız bir arada olabilmenin en önemli göstergeleridir. Zira yetişkinlerin hayatında kuşkusuz güven pek kolay sağlanamamaktadır. Kabile hayatında sahip olduğu en önemli şeyin zaman olduğunu savunan Sabine, ormanda kaygının olmadığını anlatmaktadır. Batı'da insanların aslında kendi hayatlarını idame ettirmek ve mutlu olmak için çalıştıklarını ve tüm zamanlarını para ile değiştirdikleri bir kısır döngünün içinde kaybolduklarını belirtmektedir. Ancak bu halde de mutlu olmak onlar için oldukça güç olmaktadır. *"Buranın, yıllar geçtikçe benim de alıştığım bir sürü rahatlığı var elbette: Hiç kesilmeyen sıcak su, istediğim herşeyi satın alabileceğim süpermarketler. Elektrik, telefon, televizyon, internet, e-posta ve daha pek çok şey; sağlık hizmetlerini de unutmamak gerek."* (Kuegler2, 2006: 36). Burada Sabine flashforward yaparak 2000li yıllarda yaşayan Avrupa insanının hayatını eleştirmiştir. İki kültürü de derinlemesine yaşayan Sabine, *"cengeldeki yaşam fiziksel olarak daha yorucu olsa da, psikolojik açıdan çok daha kolay. Batı dünyasındaki yaşam ise fiziksel olarak daha rahat ama ruhsal bakımdan çok daha karmaşık."* (Kuegler2, 2006: 39) olarak yorumlamaktadır.

Batı Papua ve kabile hayatı konusunda detaylı bilgi veren yazar, beslenme, hastalık ve doğal seleksiyon problemlerinden ziyade, burada en büyük sorunsalın kabilenin erkek üyelerini bir ölüm kısır döngüsüne tutsak eden savaşlar ve düşmanlıklar olduğuna değinir. Aslında hayatta kalmak için ve çiftleşmek adına kabilerden kadın kaçırmanın sonucunda savaşmak, batı toplumlarında da psikolojik ilişki savaşlarına benzetilebilir. Bu her iki kültüründe bir nevi ortak yanını göstermektedir. Kadına duyulan saygısızlık ve değersizlik her iki toplumda da söz konusudur. Sadece kadın kabile hayatında meta olarak görülür, çocuk doğurur ve kocasına kadınlık yapar. Kural dışı davranışlarında ok ile yaralanır ve dövülmektedir. İlkel kabile hayatı erkeğin egemenliğini fiziksel olarak, uygar batı toplumu ise psikolojik olarak yaşatmaktadır. Fakat batı toplumunda kadının hayatına saygı esastır. Klanlar arasında çokeşlilik yüzünden kadın bulmak genellikle zor olduğundan, başka klanlardan reisler tarafından bulunan kadınların kocaları öldürülmektedir. Kadınlar ise çocukları ile birlikte kaçırlmaktadır. Kadın kabileye eş olarak verilir. Ancak geldiği klandan insanlar intikam beslemektedirler. Fakat senelerce süren bu kültür aktarımı, metropol hayatında duyulan kadına saygı empozisi, seneler sonra Fayu'da da gerçek olur. Kuegler ailesinden örnek aldıkları en güzel hareketlerden biri de kadına duydukları saygı imajını değiştirmiş olmalarıdır. Bir kültürü aktarmanın en önemli yolu sanırım örnek olmaktan geçmektedir. Bunu romanda çok net görüyoruz.

Babasının o kabileyi, arkadaşları ile keşfini anlatan Sabine, Fayuların beyaz Kuegler ailesini aralarına kabul etmesinin pek de kolay olmadığından bahsetmiştir. Her şeyde olduğu gibi, bunun içinde Reis'ten izin alındığı ve Nakire karakterinin yol göstericilik konusunda onlara yardım ettiğini anlatır. Avrupa'da herhangi bir yere göç gerçekleştirdiğinizde kimseden izin almanıza gerek yoktur. Hatta insanlar o denli duyarsızdırlar ki; bazı yerleşim yerlerinde komşusunun kim olduğunu dahi bilmeyen çoğu kimse mevcuttur.

İkinci bölüme geçtiğimizdeyse, günlük rutinlerinden bahseden Sabine, eğitim ve oyun hayatlarını anlatmaktadır. Ormanda ağaçlar üzerinde gezinen, nehirde özgürce yüzen çocukların oyun anlayışında sınır yoktur. Yeri geldiğinde hayvanlarla, yeri geldiğinde bitkilerle oyun kurabilirler. Bu sınırsız oyun dünyasında, Sabine ve kardeşleri öğrenim hayatlarından geri kalmalarını diye Danau Bira'dan gelen bir öğretmen tarafından yazılı olarak verilen ödevleri birkaç haftada bir kontrol ediliyor, öğrenim programı paralel gitmesi için çaba sarf ediyorlardır. Fayu kültüründe eğitim kavramı söz konusu değildir. Gelenekler nesilden nesile aktarılır. Üstelik Fayuların bellek yitimi hastalıkları dolayısıyla genel kültür bilgilerinin de pek sağlıklı ve kalıcı olmadığı görülmektedir.

Gece olduğunda örümcekler, böcekler ve yılanlar davetsiz misafir olmaya adaydır. Şehir hayatının temiz sayılan bir yanı da vahşi hayvan olmayışıdır. Fayuların beslenme programlarında da hayvanlar mevcuttur. Ayrıca sagu dedikleri bir bitkiden protein desteği alırlar. Kwa denilen meyve ise atıştırılabilir öğünlerinde iş görmektedir. Ormanda yiyecek seçeneği oldukça kısıtlıdır. *“Et, balık, sagu – bataklık palmyesinin göbeğindeki nişastalı öz-, pirinç, tatlı patates, süttozuyla hazırlanan mısır gevreği, ekme meyvesi, arada sırada yumurta, muz, papaya ve küçük bir ağacın kökü olup, tadı patatese benzeyen kasbi.”* (Kuegler2 2006: 157). Et anlayışları ise, kanguru, yabandomuzu, devekuşu, balık ya da yılan gibi hayvanlardır.

İki Fayu Klanı arasında geçen ilk savaşa tanık olan çocuklar son derece korkmaktadırlar. Savaşı *“karanlık, ağır, tehditkâr”* olarak betimleyen Sabine, savaş çılgınlıkları arasında kendilerine ait bir dansa giren savaşçıların vahşi hareketlerinin nelere sebep olacağını bilmezler. Savaşçılar birbirlerini ok ile yaralamışlardır. Bazıları enfeksiyon sonucu hayatını kaybeder. Yaşama savaşı veren Fayuların kendi aralarında önemsedikleri mevzular (kadın, çokeşlilik, intikam) dolayısıyla savaşmalarını, metropolde yaşanan iş hırslarına yahut Anadolu'da sıklıkla rastladığımız kan davalarına benzetmek mümkündür. *“Fayu kültüründe en değerli mülk, avlanmakta kendilerini savunmakta ve intikam almakta kullandıkları ok ve yaydı.”* (Kuegler2 2006: 102). Şehir hayatında ise insanların kendilerini koruyabilecekleri herhangi bir silah unsuru yoktur. Daha doğrusu silah kullanımı yasal değildir.

Romanda ormanın mevsimlerine de değinen yazar, sadece kuraklık ve yağmur dönemi olarak ikiye ayrıldığından bahseder. Endonezya'da yaşanan bu mevsim geçişlerinin karşılığında Avrupa'da 4 mevsim yaşanmaktadır. Mevsim geçişleri bile insanın ruh haline yansımaktadır. Ormanda yaşayanların soğuk havadan haberlerinin olmadığını, çok sıcak havalara karşı ise alışkın olduklarını görüyoruz. Yağmur dönemi ise onlar için nimettir. İçme suyu biriktirme eylemini yalnızca bu şekilde giderebiliyorlardır. Şehir hayatında sıcak ve soğuk su her an ulaşabileceğimiz kadar yakın ve boldur.

“Fayu kültüründe ölüm yalnızca iki nedenle açıklanıyordu: ya bir ok ya da bir lanet yüzünden ölünyordu. Doğal bir ölüme inanmıyorlardı ve tıp bilgileri de yoktu.”(Kuegler2 2006: 113). Ölüm, onlar için dostlarından ayrıldıkları için üzücü, fakat bir o kadar da normal ve sıradan karşılanmaktadır. Fayu kültüründe yas süresi ölen kişinin yaşına bağlı olarak değişmektedir. Ölü ne kadar yaşlıysa, yas süresi o kadar uzundur. Bedenleri ormanda çürüdükten sonra kemiklerini buldukları yerde tutan Fayular ölülerinin anılarını yaşatmaktadır. Batı'da böyle bir şeyin olması çok garip karşılanır. Fayularda yeni doğan bebeklerin ölüm oranı oldukça fazladır. İyi beslenmeme, temizlik gibi konular dolayısıyla kayıplar fazla olunca bebeğin ilk dişi çıkana kadar isim koymadıkları görülmektedir.

Fayu'da Kuegler ailesi yalnızca helikopterle belli aralıklarla gelen mektuplar aracılığıyla gündemden haberdar olurlar. Yalnızca mektup değil, aktüaliteye dair ihtiyaçlarını helikopterle gelen paketler

aracılığıyla karşılıyorlardır. Özel günlerinde gelen hediyelerde onlar için mutluluk verici olmaktadır. Fayu kültüründe doğum günü gibi kutlamalar yoktur. Paylaşım anlayışları da oldukça gariptir. *“Bir kimse bir eşyasını dikkatsizce orta yerde bırakırsa, bunun Fayu kültüründeki anlamı, o kişinin eşyasına değer vermediği ve bulan kişinin bu eşyaya sahip olmaya hak kazandığı yönündedir.”*(Kuegler2 2006: 71). Kuegler ailesi, bir keresinde memleketlerine gidip, döndüklerinde kullandıkları evde pek çok şeyin yerinde olmadığını görürler. Fayular bu inanışları dolayısıyla buldukları eşyaları hemen sahiplenirler. Kuegler ailesi bu duruma ne kadar sinirlense de, yapabilecekleri pek fazla şey yoktur. Batı da bu durum yasal olmadığı için hırsızlık olarak addedilir.

Ormanda insanlar iletişim konusunda, farklı diller kullanmalarına rağmen anlaşabiliyorlardır. Fayu dili bir ses dilidir. Ses düzeylerine göre kurgulanan kelimeler farklı anlamlara gelebilmektedir. Fayu diline ait detaylardan bahseden roman, Avrupa dilinden bambaşka görüldüğünü ve kültür çatışması yaratmamasının tek sebebinin iletişimin beden dili ortaklığında sağlanmasından bahsetmektedir.

Ormanda temizlik sorunsalından kaynaklı ciddi hastalıklar baş gösterebilir. Sabine bundan dolayı hayatını kaybeden Fayu insanlarına da yer vermiştir. Soğuk algınlığı yerine sıtma ile boğuşmak zorunda kalırlar. Kuegler ailesi de bundan nasibini alıp, ciddi bir hastalık geçirir. Danau Bira’da bulunan hastaneye götürülen Sabine bu ateşli hastalıktan ancak tedaviyle kurtulur. Şehir hayatında ilaç bulabilmenin kolaylığı, hastalıkları kolay atlatmamıza yardımcı olurken aynı zamanda da bağışıklık sistemimizi zayıflatmaktadır. İlkel hayatın veya medeni hayatın tedavi sürecinin arasındaki farklılıkların tartışılır olduğu kesin, ancak hastalıkların ölüme yol açtığını düşünürsek, riske atmak hiç de uygun olmaz.

Kültür paylaşımı konusunda belki de intikam duygularının törpülenmesine, Kuegler ailesi vesile olmuştur. Kuegler ailesinin arasındaki iletişim, Fayuları da etkilemiştir. Duyguların öğretilmesinin sözcüklerle değil, örnek olunarak mümkün olduğunu *“affetme”* duygusunun gösterilmesiyle görüyoruz. Et çalan bir çocuğa gidip sarılarak ona kızgın olmadığını belirterek hatta üstüne üstlük ona et vermeye devam ederek gösteren Kuegler ailesinin bu davranışı Fayuları çok etkiler. Savaşlar, Kuegler ailesini rahatsız edici boyuta ulaşmıştır. Baba Kuegler en son Fayularla konuşmuş ve savaşlarının kendilerini çok etkilediğini dile getirmiştir. Fayular Kuegler ailesine öyle bağlıydılar ki; onların gitmesini istemezler. Bu yüzden onun evinin önünde savaş yapmayacaklarına söz verirler. *“İntikam ateşi yutulunca, bağışlama kapısı açıldı.”* (Kuegler2 2006: 216) diyen Nakire söz verir. Kuegler’in en önemli kültür paylaşımlarından biri de savaşı unutturup, sevinç ve barışı yaşamlarına katmalarını sağlamalarıdır. Bu da Fayulara şahane bir huzur ortamı sağlamıştır.

Judith ilk regl dönemini, genç kızlığa geçişini ormanda yaşamıştır. Ormanda genç kızlar 9-10 yaşlarında kadın olarak görülüyor ve evlenmeye, yani eşleşmeye, çiftleşmeye uygun görülmektedir. Sabine arkadaşlarının bir bir bu döneme girmesine hem şaşırmakta, hem de kabullenmek istememektedir.

Ormanda zaman kaygısının yaşanmaması, Avrupa’da saatle hareket edilmesi yaşanan en büyük tezat kültür çatışmasıdır. Orman verebileceği sürprizlerle plan yapmamayı öğretirken, insanlar şehir hayatında ancak plan ve program sayesinde kendi hayatlarını kurgulayabilirler.

Üçüncü bölümde flashforward tekniği ile ileriye giden Sabine, ablasıyla yaptığı telefon görüşmesinde ormandaki günlerinden bahseder ve Almanya’ya kısa bir süreliğine gittikleri zaman yaşadıkları

kültür şokunu hatırlar. Almanya'ya gittiklerinde ilk kez kar yağışına şahit olan çocuklar, sevinçten çıplak ayaklarıyla kar üzerinde yürümüş, gerçek bir yatakta yatmanın rahatlığından ziyade rahatsızlığından dem vurmışlardır. Ormana döndükten sonra çocuk aklıyla alışkanlıklarını terk edemeyeceğine inanan Sabine, daima ormanda yaşaması gerektiğine karar verir. Alışkanlıklarını benimseyen, Avrupa hayatını tanıdıktan sonra ormanda yaşamanın kaygısız ve daha kolay olduğunu gören Sabine, bir Fayu kadını olabileceğini düşünür. Asimile olan kendi kültürünü çocuk yaşta buraya katıldığı için unutup, Fayu kültürünü kabullenmiştir. Bu kabulleniş onlarla ilgili her ayrıntıyı ilgiyle öğrenerek meydana gelmiştir. Fayu kabilesinin de iki tane insanın bu ormana gelmesiyle başlayan efsanevi bir hikâyesi vardır. Fakat her kültür kendinden bir sonraki nesile bildiklerini aktararak, gelişimini ileriye taşımaktadır. Fayu kültürü zaman içinde oldukça geriye gitmiştir. Batı'da yapılan icatlar insanlığın gelişimine oldukça fazla katkı sağlamaktadır. Fayu'da ise yaşanan zaman ve imkânsızlıklar; insanları oldukları yere mahkûm etmiştir. Kuegler ailesi, insanlar arasındaki etkileşimin kültür anlayışlarını geliştirdiğine, savaş kavramının yok olup, vahşi hayatlarına huzur getirmelerine yardımcı olmuştur.

Zaman geçtikçe arkadaşlarını yavaş yavaş kaybeden Sabine üzgündür. Eğitim hayatı için burayı terk etmiştir. Son bölümde şehir hayatına adapte olamayışını ve sürekli ormanı düşleyişini anlatmaktadır. Şehir hayatında ona destek olan arkadaşları, Sabine'de gördükleri farklı davranışlara anlam verememektedirler. Sabine kendini şehir hayatına uyum sağlamak adına çok zorlar. Beyaz tenli, renkli gözlü ve sarı saçlı birinin şehir hayatına ait olduğunu, dünyasının burası olduğunu her fırsatta kendisine hatırlatmaktadır. Yaşadığı bu karmaşa, bambaşka bir kültürle yaşamak zorunda olan insanlardan biraz daha farklıdır. Anne ve babasıyla mektuplaşarak orada yaşanan gelişmelerden haberdar olmakta ve kendi hayatına dair bilgiler vermektedir. Uygur bir hayatın ilk adımlarında neredeyse her alanda ufak tökezlemeler yaşayan Sabine, en büyük vurgunu erkek arkadaşı dediği adamın evli olduğunu öğrendiğinde yaşamıştır. Bu sebepten iki dünya arasında sıkışıp kalan Sabine, düzgün bir evlilik yapamamış, hep bir yanıyla çocuk kalmıştır. Dünyaya git gide yabancılaşan Sabine'nin postmodernist izleklerine burada rastlıyoruz. Kendi içinde yaşadığı dünya ile dışındaki dünyayı bağdaştıramayan karakter, alternatif yaratamadığı için kendi kafasında ve anılarında yaşamaktadır.

Orman hayatı ve şehir hayatı arasında sürekli gel-git yaşayan Sabine, nereye ait olduğuna bir türlü karar veremez. Modern ve ilkel dünyaların ayırımında kalan ana karakterimiz Sabine, bu yaşadığı kargaşadan postmodernist bir yaklaşımla ayrılarak kendi dünyasını kurmaktadır. Son satırlarında şehir hayatını kabullendiğini, annesi ve babası orada olduğu için ve Fayularını özlediği için ormana ziyarete gittiğini belirten Sabine, bu iki dünya arasında bir tercihten ziyade, ikisi ile birlikte yaşamayı kabullenmiştir. Çoğulcu bir tavır sergileyen ana karakter, her iki dünyanın yarattığı melez bir insan olduğunu kabul ederek, çokkültürlü bir yaşam sürmeyi hedeflemektedir. Christian ve Judith, Sabine'ye kıyasla daha kolay adapte olmuşlar, şehir hayatını benimseyip, birer aile kurmuşlardır.

Okuduğumuz romanda gördüğümüz postmodern izleklerin yanı sıra sık sık kullanılan ok ve yay motifleri, roman boyunca ormanın savunucusu ve Fayuların koruyucu kanadı olarak imgenlenmektedir. Ölüm motifinin arkasında yer alan ok ve yay, yaşamlarının içinde normalleştirdikleri birer semboldür. Koruma aracı olarak kullanılmaktadır. Güvenlik unsuru içerir. Ayrıca çocukların sık sık yedikleri kwa denen ekme meyvesi, dondurma ile özdeşleştirilmektedir. Roman boyunca farklı bir yaşam olarak addedilen orman hayatı, romanın sonunda ana karakterin kabul edip kendi evi olarak benimsemesiyle son bulmaktadır. Sabine karakterine göre macera ve eğlencenin hayatına doğduğu bu dünya, onun evrensel dünya felsefesinin oluşmasını sağlamıştır.

4. Sonuç

Modernizmin var ettiği değerlerin eleştirisini ifade eden postmodernizm; çokkültürlülük, melezleşme, kültürlerarası ilişkiler gibi çoğulcu yapısıyla farklı bir anlayışın belirtilerinden bahseder. Nesnenin değersizleşmesini ve insani duyguların ön plana çıkışını yücelten postmodernizm akımının doğurgusu olarak bize kültürlerarasılık kavramını getirir. Rutin hayatımızın içinde karşılaştığımız farklı kültür anlayışları, postmodern bir minvalde estetik değer yargıları sunmaktadır. Postmodern roman, modernin ötesinde alışılmışın dışında bir roman anlayışı sunmaktadır. İncelemiş olduğumuz eser *Dschungelkind*'de de karşılaştığımız postmodern izlekler, üstkurmaca bir bakış açısıyla, yabancılaşma temalı tezahürlerdendir. Endonezya'da bilinmeyen bir kabile hayatında gerçekleşen anılarını bizlere aktaran yazarın amacı farkındalık yaratmaktır.

Günlük hayatımızda en ufak etkileşimimiz bile iletişim olarak adlandırılırken, kültürlerarası diyalog her çağda önem arz etmektedir. Ayrıca farklı kültürlerin kaynaşması, bireylere ve toplumlara dinamizm ve evrensel görüş anlayışlarını getirmektedir. Yabancı bir kültüre kucak açmak ve kabullenmek, ötekileştirme duygusunun yok olmasına, hoşgörü ve eleştirinin her iki kültür içinde iyileştirici özelliklerini hayatlarına taşımasına yol açmaktadır.

Dschungelkind, ormanda geçen otobiyografik bir roman niteliği taşısa da, postmodernist bir karakterin yaşamının farklı kültür köprülerinde nasıl şekillendiğini anlatmaktadır. En karakteristik özelliği, boşluk ve zamansızlık duygusunun ne olduğunu gösteren bir dünya ile bizi tanıştırmasıdır. Postmodern düşünürler böyle bir kabile hayatının Sabine'nin dünyasına şekil vermesini geçici elementler ve duygu dünyası yüzünden olduğunu savunsalar da; ortada gerçek bir yaşam süren bambaşka insanların oluşturduğu ve etkileşimin gerçek yaşandığı bir kurgu söz konusudur. Fayuların kurgu olarak görülebilecek hayatlarının insanlar tarafından keşfedilmesinin kattığı olumlu etkileşimlerin yanı sıra kendi içlerinde bulunan doğal ve saf hayatlarına modern hayatın olumsuz yanlarının gölge düşürmesine izin vermemenin pek de mümkün olmayacağı kesindir.

Kaynakça

- Akay, A. (2002). Postmodern Görüntü, Bağlam Yayınları, İstanbul.
- Appignanesi, R. & Garratt C. (1998). Postmodernizm Yeni Başlayanlar İçin, çev. Doğan Şahiner, Milliyet Yayınları, İstanbul.
- Barmeyer, C. (2012). Taschenlexikon Interkulturalität, Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen.
- Ecevit, Y. (2001). Türk Romanında Postmodernist Açılımlar, İletişim Yayıncılık, İstanbul.
- Emre, İ. (2006). Postmodernizm ve Edebiyat, Ankara, Anı Yayıncılık.
- Giddens, A.(1992). Modernliğin Sonuçları, çev. Ersin Kuşdil, Metis Yay., İstanbul.
- Hofmann, M. (2006). Interkulturelle Literaturwissenschaft, Wilhelm Fink Verlag, Paderborn.
- Jay, M. (2014). Diyalektik Imgelem, Frankfurt Okulu'nun Tarihi ve Çalışmaları (1923-1950), çev. Sevgi Doğan, İstanbul, Ayrıntı Yayınları
- Kahraman, H. B. (2009). Post-entelektüel Dönem ve Edebiyat, Agora kitaplığı, İstanbul.
- Kızıler, F. (2006). Moderniteden Postmoderniteye Kavramsal Bir Yolculuk, Salkımsöğüt Yayınları, Konya.
- Kızıler, F. (2007). "Postmodernist İroni", Hece Dergisi, Sayı:124, Nisan 2007, s. 125-134.
- Kuegler, S. (2005). Dschungelkind, Knaur Verlag. München.
- Kuegler, S. (2006). Vahşi Beyaz Kız, çev. Zehra Aksu Yılmaz, Literatür Yayınları, İstanbul.

- Küçük, M. (2000). *Modernite Versus Postmodernite*, Vadi Yayınları, Ankara.
- Lucy, N. (2003). *Postmodern Edebiyat Kuramı*, Ayrıntı Yayınları çev. Aslıhan Aksoy, İstanbul.
- Lyotard, J. F. (1997). *Postmodern Durum*, Vadi Yayınları, Çev. Ahmet Çiğdem, Konya.
- Mignon, L. (2009). *Ana Metne Taşınan Dipnotlar: Türk Edebiyatı ve Kültürlerarasılık Üzerine Yazılar*, editör: Belce Öztuna, İletişim Yayınları, İstanbul
- Parlak, B. (2011). *Kamu Yönetimi Sözlüğü (Public Administration Dictionary)*, Bursa: MKM Yayıncılık.
- Paz, O. (1997). *Öteki Ses*, çev. Murat Varlı, İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- Rosenau, P. M. (1992) *Post-modernizm ve Toplum Bilimleri*, çev. Tuncay Birkan, Ark Yayınları.
- Solak, Ö. (2016). *Edebiyat Bilimin Disiplinlerarası İmkanları*, Pegem Akademi, Ankara.
- Welsch, W. (2000). "Transkulturalitaet. Zwischen Globalisierung und Particularisierung", Iudicium Verlag, München
- Welsch, W. (2002). *Unsere Postmoderne Moderne*, Akademie Ver., Berlin.
- Welsch, W. (1995). "Transkulturalitaet, Institut für Auslandsbeziehungen", (Hrsg.) *Migration und Kultureller Wandel*, Schwerpunktthema der Zeitschrift für Kulturaustausch, 45. Jg. 1995/1, Stuttgart.

İnternet Kaynakları:

- https://en.wikipedia.org/wiki/Sabine_Kuegler (Erişim Tarihi: 18.02.2019 - 09: 18).
- http://www.bbc.co.uk/radio4/womanshour/2005_38_wed_03.shtml (Erişim Tarihi: 02.02.2019 - 18: 00).
- <https://web.archive.org/web/20070125125945/http://www.telegraph.co.uk/global/main.jhtml?xml=%2Fglobal%2F2005%2F09%2F20%2Fhungle20.xml> (Erişim Tarihi: 02.02.2019 – 18: 00).
- http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&kelime=K%C3%9CLT%C3%9CR (Erişim Tarihi 25.02.2019 – 15:43)